

47 . Maliuc | Comuna: Maliuc | Județ: Tulcea | Punct: „Taraschina” | Anul: 2022

Anul: 2022

Cod RAN: 160788.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Eneolitic, Epoca bronzului, La Tène, Epoca romană, Evul Mediu

Autori: Cristian Micu, Sorin Cristian Ailincăi, Florian Mihail, Gabriel Grumăzescu, Răzvan Cernamoriți, Constantin Haită, Valentin Radu, Adrian Bălășescu, Mihai Constantinescu, Mihaela Danu, Philippe Valette, Carozza Laurent, Burens Albane, Francois Leveque, Noelle Provenzano, Robin Furestier, Laurence Manolakakis

Instituții: Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Muzeul Național de Istorie a României, Muzeul Național de Istorie a României, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Institutul de Antropologie "Francisc J. Rainer" București, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, UMR 5602 Geographie de l'Environnement, Toulouse, UMR 5602 Geographie de l'Environnement, Toulouse, UMR 5602 Geographie de l'Environnement, Toulouse, Université de La Rochelle, CNRS, UMR 5140, Lattes-Montpellier, CNRS, UMR 5140, Lattes-Montpellier, CNRS, UMR 8215 Trajectoire, Paris

Nr. autorizație: 90

Data autorizației: 2022-03-17

Raport de cercetare arheologică de la Maliuc, com. Maliuc, jud. Tulcea, Punct: „Taraschina”

Raport

Cercetările din anul 2022 pe situl Maliuc-Taraschina au fost realizate pe suprafața numită convențional Zona 3, în carourile K-T/29-36. În acest context, a fost finalizat studiul nivelurilor ocupaționale și de construcție din structura de locuire UND 1. De asemenea, a fost cercetată o parte a nivelurilor anterioare acestui complex. Săpăturile din anul 2022 au inclus și zona exterioară locuinței.

Cercetările din interiorul structurii de locuire UND 1

În campania din acest an a continuat cercetarea US 3043 pe o mică porțiune din imediata apropiere a limitei de vest a locuinței. Așa cum am precizat și în rapoartele anuale anterioare, această unitate stratigrafică reprezintă o asociere de fragmente de chirpici incendiați și noduli rezultați din transformarea materialului de construcție. US 3043 se individualizează în cadrul UND 1 datorită prezenței numărului mare de vase înregistrate. În partea de sud-est a Zonei 3 a fost cercetată US 3062, identificată la sfârșitul campaniei 2021. Acesta corespunde unor plăci din chirpici asociate cu o parte a inventarului locuinței (ceramică, un topor din piatră) (Pl. I). Având în vedere caracteristicile celor două unități stratigrafice mai sus amintite, s-a considerat că ele pot fi echivalente. Trebuie de asemenea menționat că în zona aflată la nord de complexul Fy 3030 (vatra locuinței), în carourile N34-35 și O34-35, a fost finalizată și cercetarea US 3059 – sediment compact, eterogen, brun-deschis, pe alocuri gălbui, asociat cu granule de chirpici arși și nearși – considerată o variantă locală a US 3043.

În imediata apropiere a complexului Fy 3030, în carourile N31-32 și O31-32, a fost finalizată cercetarea US 3033, pentru a cărei interpretare a fost luată anterior în considerare ipoteza unei „banchete” realizată din plăci de chirpici arși. După demontarea fiecărei plăci s-a putut observa că US 3033 reprezintă o parte a nivelului de distrugere din locuință (Pl. II), ce suprapune fragmentele a cinci vase, reunite în US 3068 (Pl. III), amplasate pe podeaua UND1, lângă peretele de est al acestei structuri de locuire, în carourile O31-32.

Pe suprafața carourilor Q30-31, R30-31 și S30-31 a fost finalizată cercetarea US 3050, definită în

campaniile anterioare pe baza stratului omogen de cochilii din specia *Unio* (Pl. IV).

Pe suprafața carourilor P33-34, Q33-34, R33-34 și S33-34 a fost cercetată US 3055, descoperită în campania anterioară în zona de nord-vest a locuinței. Acest nivel ocupațional a fost definit pe baza unui sediment negru, cu o grosime de câțiva milimetri, considerat a fi rezultat din arderea materiilor vegetale (Pl. V-VI).

Niveluri ocupaționale au fost considerate la rândul lor US 3067 – sediment eterogen, brun-mediu, asociat cu cenușă, resturi de faună și foarte puține fragmente ceramice de mici dimensiuni, identificat în partea de sud-vest a Zonei 3 – și US 3064 – sediment compact, eterogen, galben, asociat cu o cantitate mică scoici (întregi și fragmente), fragmente ceramice, resturi de faună, aflat în jumătatea de vest a zonei amintite.

În zona de nord-est a locuinței a fost finalizată cercetarea structurii de combustie Fy 3030, identificată anterior în carourile N33-34 și O33-34. În timpul demontării complexului au fost identificate două faze de refacere și mai multe etape de amenajare a părții active a vetrei (Pl. VII). Sub acest complex au fost individualizate US 3072, ce reprezintă un sediment compact, eterogen, brun mediu, asociat cu rare fragmente ceramice de mici dimensiuni, granule chirpici, resturi de faună, și US 3074, cu o structură în mare parte asemănătoare, ambele interpretate ca fiind parte a unui soclu amenajat pentru structura de combustie.

US 3066 corespunde unui sediment compact, eterogen, gălbui, cu o grosime de 8-14 cm, ce reprezintă o succesiune de podele, niveluri de refacere și niveluri ocupaționale. În structura acestora din urmă au fost observate microresturi de faună (Pl. VIII). În zona de est a locuinței a fost sesizată o ușoară înclinare spre marginile complexului. O succesiune de podele serios afectate de galeriile de animale, denumită convențional US 3076, a fost cercetată în partea de nord a UND 1.

În această ultimă campanie din Zona 3 a fost finalizată cercetarea US 3061, considerată a fi un fragment din segmentul de est al peretelui UND1. Traseul acestui segment ar putea indicat de US 3079. În zona de nord a structurii de locuire traseul peretelui ar putea fi indicat de US 3070.

În zona ocupată de UND1, dar anterioare acestei structuri, au fost individualizate și cercetate în parte următoarele unități stratigrafice:

- US 3073 – sediment compact, eterogen, asociat cu fragmente de chirpici, scoici (întregi și fragmentare), fragmente ceramice și resturi de faună, identificat în jumătatea de vest a Zonei 3, ce poate reprezenta o nivelare anterioară locuinței UND 1;
- US 3075 – sediment compact, eterogen, bej-deschis, identificat în jumătatea de nord a Zonei 3, ce poate reprezenta o nivelare anterioară locuinței UND 1.

Cercetările din zona exterioară structurii de locuire. În acest spațiu au fost cercetate următoarele unități stratigrafice:

- US 3036. Începută încă din campaniile precedente, cercetarea acestei unități din marginea de vest a Zonei 3 a fost finalizată în acest an;
- US 3056 – sediment eterogen, puțin compact, brun mediu, asociat cu fragmente ceramice și resturi de faună, interpretat ca fiind un nivel de acumulare aflat la vest de UND 1, zonă în care a fost cercetat și US 3078.
- US 3069 – sediment eterogen, compact brun-închis, cu numeroase concrețiuni, asociat cu fragmente de chirpici arși, oase de mamifere și pești, identificat de-a lungul segmentului de nord al peretelui structurii UND 1, interpretat ca un nivel de circulație exterior locuinței.
- US 3077 – sediment eterogen, brun mediu, asociat cu fragmente ceramice și resturi de faună, aflat la est de UND1, a fost interpretat ca fiind un nivel de acumulare exterior acestei structuri..

La sfârșitul campaniei au fost actualizate bazele de date pentru materialul arheologic studiat și diagrama stratigrafică pentru Zona 3.

Piese de piatră

Florian Mihail, Robin Furestier

1. Piatră cioplită

În acest an au fost analizate cele 40 de piese descoperite în campania arheologică 2021. Acestea au fost identificate în nouă unități stratigrafice. Cu excepția US 3035, în care au fost înregistrate 26 exemplare, în celelalte unități stratigrafice au fost descoperite 1-3 piese. Starea lor de conservare este foarte bună. Numai cinci piese au fost puternic arse.

Determinarea materiei prime a relevat o situație constantă în inventarul tipurilor, care se manifestă prin predominarea tipului A (silex balcanic) – 24 exemplare. Numărul redus de piese descoperite în Zona 3 în campania 2021 nu ne permite restituirea în totalitate a lanțului operator.

Tipul de produs predominant este piesa de tip esquille. Majoritatea exemplarelor au fost înregistrate în timpul triajului sedimentului sitat anterior sub jet de apă. Patru dintre cele șase lame au fost obținute din silex balcanic (tipul A) și corespund fragmentelor meziale. Toate elementele au dimensiuni reduse.

Singura așchie identificată a fost debitată din silex de tip C și aparține etapei de pregătire a exploatarei nucleului. Lamela (silex de tip F) s-a păstrat sub forma unui fragment proximal.

În jur de 25% din elementele descoperite în campania 2021 reprezintă obiecte finite, repartizate în trei tipuri: piese cu retușe marginale (șapte exemplare), gratoar (două exemplare) și armatură (un exemplar).

Piese cu retușe marginale au fost amenajate pe fragmente proximale și meziale de lame (cinci elemente), așchie și așchie laminară. A fost preferat silexul de tip A. Din punct de vedere al dimensiunilor, acest grup este uniform, cu lățimea cuprinsă între 9 și 18 mm și grosimea între 3 și 7 mm.

Supporturile folosite pentru gratoare sunt reprezentate de două fragmente meziale de lame (silex de tip A și C). Pe unul din cele două exemplare retușele se regăsesc doar pe partea distală, dar pe cel de-al doilea acestea acoperă și marginile.

Armatura este amenajată pe un suport indeterminat de silex B. Acest obiect este triangular, cu baza dreaptă și marginile puțin convexe (L – 32 mm; l – 25 mm; gros. – 4 mm). Piesa a fost descoperită în US 3036 (ansamblul E5), ce corespunde zonei exterioare locuinței UND 1. Cele două fețe ale suportului au fost retușate în tehnică bifacială, totală, invazivă.

2. Piatră șlefuită

Inventarul pieselor de piatră șlefuită este compus din patru exemplare. Având în vedere numărul lor redus, am decis să le prezentăm individual.

- Șlefuitor (L – 42 mm; l – 14 mm; gros. – 11 mm). Această piesă reprezintă un galet triangular utilizat în forma sa naturală. Una din cele două fețe a fost folosită ca parte activă. Suprafața sa a devenit aplatizată din cauza tocirii.

- Frecător. A fost descoperit doar un mic fragment. Piesa a fost realizată din gresie. Pe zona păstrată sunt vizibile două fragmente ale părții active, care au un aspect aplatizat din cauza tocirii. Acest exemplar a fost expus unei arderi puternice.

- Râșniță (Lconservată – 160 mm; l – 178 mm; gros. – 57 mm). Piesa s-a păstrat în stare fragmentară. Fața sa inferioară are un aspect convex. Partea activă este foarte tocită. Marginile au fost fasonate prin percuție.

- Frecător trapezoidal (L – 118 mm; l1 – 60 mm; l2 – 50 mm; gros. – 11 mm). Această piesă, de formă trapezoidală, a fost amenajată pe o gresie. Suprafața sa a fost fasonată prin abraziune. Talonul este oblic dar cu una din suprafețe neregulată. Partea activă este convexă. Gradul de uzură este avansat și este vizibil datorită desprinderii de așchii din partea activă.

Date arheozoologice

Valentin Radu, Adrian Bălășescu

Materialul faunistic prezentat în acest raport a fost înregistrat în timpul campaniei 2021. Fragmentele analizate au fost descoperite în Zona 3, în special în locuința UND 1, și prezintă toate caracteristicile unor deșeuri menajere.

Au fost studiate resturi de faună din mai multe unități stratigrafice aflate în legătură cu structura de locuire mai sus menționată[1]: în afara locuinței (US 3035 și US 3038); în interiorul locuinței (US 3042, US 3043 și US 3044); un strat de cochilii (US 3050) pentru care s-a presupus inițial o poziție anterioară locuinței.

Determinările anatomice și taxonomice pentru fauna de la Taraschina au fost realizate cu ajutorul colecțiilor de anatomie comparată din cadrul Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” București și Muzeului Național de Istorie a României București. Menționăm că am utilizat metodele deja prezentate în lucrările lui V. Radu[2], pentru moluște, pești și reptile, și A. Bălășescu[3], pentru mamifere.

Materialul faunistic

Lotul constituit în campania 2021, în Zona 3, conține 286 resturi faunistice ce aparțin următoarelor clase de animale: moluște, pești, reptile, păsări și mamifere.

Din punct de vedere al numărului de resturi (NR), moluștele sunt cele mai numeroase (63,28%), ele fiind urmate de mamifere (25,65%) și pești (10,69%). Resturile de broaște țestoase și păsări sunt rare (0,34% și respectiv 0,05%). Unitățile stratigrafice în care s-au înregistrat cele mai multe resturi se regăsesc în ansamblul E5 (1389 resturi, ce reprezintă 66,6%) și în structura de locuire UND 1, ansamblul E8 (462 resturi, ce reprezintă 22,1%).

Moluște

Au fost inventariate 886 resturi. Bivalvele din genul *Unio* și *Anodonta* sunt cel mai bine reprezentate (1179 resturi), cu valori ce variază între 86% în ansamblul E5 și în jur de 95% în structura de locuire UND 1. Din cauza gradului avansat de fragmentare, bivalvele fără o determinare specifică a genului *Unio* sunt cele mai numeroase (între 64% și 69%). Speciile determinate *Unio tumidus* (între 25% și 28%) și *Unio pictorum* (între 4% și 9%) reprezintă aproximativ o treime. Raportul *Unio*/*Anodonta* este net în favoarea *Unio* (între 1/0,03 și 1/0,09). O comparație între înălțimile valvelor de *Unio tumidus* prezente sub locuința UND 1 cu cele din interiorul și exteriorul acesteia ne indică o relativă omogenitate a mărimilor.

Speciile considerate intruzive, mai ales gasteropodele terestre *Helix* sp. și *Cepaea* sp., sunt prezente în unitățile stratigrafice din ansamblul E5 și UND 1. Valorile lor nu depășesc 3,5%.

Au fost identificate de asemenea resturi de gasteropode *Viviparus* sp. (5%), *Lithoglyphus naticoides* (un rest), *Esperiana* sp. (șapte resturi) și *Theodoxus* sp. (două resturi).

Mai trebuie amintite cinci resturi de *Dreissena* sp. și două de *Cardium* sp.

Pești

Au fost studiate 223 resturi, ce aparțin unor taxoni de apă dulce caracteristici Dunării: sturioni (*Acipenseridae*), știucă (*Esox lucius*), crap (*Cyprinus carpio*), lin (*Tinca tinca*), babușcă (*Rutilus sp.*), roșioară (*Scardinius erythrophthalmus*), somn (*Silurus glanis*) și șalău (*Sander lucioperca*). Cele mai frecvente specii consumate – crapul, somnul și șalăul – sunt reprezentate atât de oasele craniului, cât și de cele ale vertebrelor. Dimensiunile indivizilor sunt adesea mari dar în cazul somnului au fost identificate și câteva exemplare mici (50 cm).

Reptile

Resturile identificate corespund în special unor părți din carapacea și plastronul broaștei țestoase de apă (*Emys orbicularis*).

Păsări

A fost identificat un singur fragment de os de pasăre.

Mamifere

În acest an au fost studiate 535 resturi. Printre acestea se regăsesc și cinci resturi de corn de cerb (*Cervus elaphus*). Deoarece nu știm dacă acestea din urmă au fost recoltate sau dacă animalele cărora le-au aparținut au fost vâdate, am decis să le includem separat în cadrul statisticii. Gradul de determinare taxonomică este destul de scăzut – în jur de 46,3% NR (246 NR) – ceea ce indică starea avansată de fragmentare a elementelor scheletice.

Lista speciilor din campania 2021 cuprinde 11 taxoni, dintre care cinci sunt domestici – vită (*Bos taurus*), oaie (*Ovis aries*), capră (*Capra hircus*), porc (*Sus domesticus*) și câine (*Canis familiaris*) – și șase sălbatici – cerb (*Cervus elaphus*), mistreț (*Sus scrofa*), cal (*Equus ferus*), lup (*Canis lupus*), vulpe (*Vulpes vulpes*) și iepure (*Lepus europaeus*).

Grupul de *Sus domesticus*/*Sus scrofa* (sau *Sus sp.*) corespunde fragmentelor de suine (4,4%), pentru care nu am fost în măsură să stabilim o clasificare taxonomică precisă (legat de statutul lor de animal domestic sau sălbatic), atât datorită fragmentării, cât și vârstei tinere a indivizilor în momentul sacrificării sau vânătorii.

Resturile de animale domestice predomină (91,9%), ceea ce indică importanța creșterii animalelor. Bovinele (43,5%) ocupă prima poziție, fiind urmate de caprine (39,1%). La mare distanță se regăsesc câinele (6%) și porcul (3,2%).

Vânătoarea este reprezentată de șase specii și importanța sa este redusă, pentru că aceasta atinge doar 3,6% din NR. Printre resturile de animale sălbatică cele de vulpe sunt cele mai numeroase (1,6%) dar acest lucru nu este surprinzător dacă luăm în considerare caracterul antropofil al acestei specii.

Concluzii

Așa cum se remarcă și în raportul anterior, marea varietate și bogăția faunistică a eșantionului din Zona 3 ne sugerează că populația eneolitică de la Taraschina practica numeroase activități, cum ar fi: culesul moluștelor, pescuitul, vânătoarea și creșterea animalelor. Această diversitate de activități, legată de paleoeconomia animalieră, sugerează că mediul înconjurător din perioada corespunzătoare Eneoliticului era diferit de cel actual și favoriza creșterea animalelor.

Prezentul studiu arheozoologic al Zonei 3 sugerează că creșterea animalelor (mai ales bovine și caprine) a ocupat un loc foarte important. Porcul, animal domestic crescut în special pentru consum, este foarte slab reprezentat în lotul analizat, importanța sa fiind extrem de redusă. Vânatul constituie un aport foarte redus în dieta comunității. Culesul moluștelor și pescuitul contribuiau de asemenea la diversificarea dietei.

Note

- Carozza et al. 2021, p. 82, fig. 6.
 - Radu 2011.
 - Bălăşescu 2014.
-

Informații suplimentare online

[Raportul 6908 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
